

مقدمه ناشر

به نام دانای ناآموخته

دوستان و همراهان عزیز!

در چاپ‌های قبلی درس‌پک یازدهم، کتاب به شکل تمام رنگی، مطابق رنگ‌بندی سرتیترهای کتاب درسی، در اختیار شما عزیزان قرار گرفت. با عنایت به نکات مطروحه در نظرسنجی‌های انتشارات، نظرات ارزشمند معلمان و دانش‌آموزان مخاطب این سری کتاب‌ها، دربارهٔ حجم، وزن و ... انتشارات در صدد برآمد تا بدون کاستن و خدشه به محتوای کتاب، فقط با اعمال تغییرات در نمادهای سرفصل‌ها و چیدمان مطالب، در جهت به روزرسانی و مطابقت با تغییرات ایجاد شده با کتب درسی اقدام به چاپ کتاب نماید. بدیهی است هنوز هم می‌توان ادعا کرد که:

◀ **درس‌پک، یک مدرسهٔ همراه است که کلیهٔ دروس را در یک پک با ویژگی‌های زیر در اختیار شما دانش‌آموزان عزیز قرار می‌دهد:**

❶ **ایستگاه آموزش:** آموزش مفاهیم و نکات درسی به صورت جامع، مختصر و نموداری، همراه با تأکیدهای لازم و تذکرات مفید و کاربردی برای هر درس.

❷ **پاسخ:** ارائهٔ پاسخ‌های دقیق و کامل به همهٔ پرسش‌ها، فعالیت‌ها، تمرین‌ها و ... هر یک از دروس، به ترتیب کتاب درسی.

❸ **ایستگاه سنجش:** ارائهٔ نمونه سؤال، منطبق بر مفاهیم کتاب درسی و فضای آموزشی به همراه پاسخ آن برای هر فصل، درس یا گفتار و ... جهت سنجش آموخته‌های شما دانش‌آموزان عزیز.

❹ **نمونه سؤال:** ارائهٔ دو نمونه سؤال کامل در هر درس منطبق با بارم‌بندی آموزش و پرورش برای نوبت اول و نوبت پایانی همراه با پاسخ تشریحی و جامع.

فهرست

۱۲۶	درس پنجم: سفرنامه
۱۲۸	درس ششم: کاهش محتوا: خلاصه‌نویسی
۱۳۲	نمونه آزمون نوبت اول
۱۳۴	نمونه آزمون پایانی

انگلیسی (۲)

۱۳۹	درس ۱: Understanding People
۱۷۹	درس ۲: A Healthy Lifestyle
۲۲۰	درس ۳: Art and Culture
۲۵۱	نمونه آزمون نوبت اول
۲۵۳	نمونه آزمون پایانی

انسان و محیط‌زیست

۲۵۸	درس ۱: آب، سرچشمه زندگی
۲۶۵	درس ۲: خاک، بستر زندگی
۲۷۰	درس ۳: هوا، نفس زندگی
۲۷۵	درس ۴: انرژی، حرکت، زندگی
۲۸۲	درس ۵: زیباله، فاجعه محیط‌زیست
۲۸۹	درس ۶: تنوع زیستی، تابلوی زیبای آفرینش
۲۹۴	درس ۷: محیط‌زیست، بستر گردشگری مسئولانه
۳۰۰	نمونه آزمون نوبت اول
۳۰۲	نمونه آزمون پایانی

ریاضی و آمار (۲)

۳۰۶	فصل ۱: آشنایی با منطق و استدلال ریاضی
۳۱۸	فصل ۲: تابع
۳۴۶	فصل ۳: آمار
۳۶۳	نمونه آزمون نوبت اول
۳۶۵	نمونه آزمون پایانی

علوم و فنون ادبی (۲)

۳۷۰	فصل ۱
۳۷۰	درس یکم: تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های ۷ و ۸ و ۹
۳۷۵	درس دوم: پایه‌های آوایی
۳۷۸	درس سوم: تشبیه
۳۸۲	کارگاه تحلیل فصل

فارسی (۲)

۱۰	ستایش: لطف خدا
۱۱	فصل ۱: ادبیات تعلیمی
۱۱	درس یکم: نیکی
۱۷	درس دوم: قاضی بُست
۲۵	فصل ۲: ادبیات پایداری
۲۵	درس سوم: در امواج سند
۳۲	درس پنجم: آغازگری تنها
۳۷	فصل ۳: ادبیات غنایی
۳۷	درس ششم: پرورده عشق
۴۲	درس هفتم: باران محبت
۵۰	فصل ۴: ادبیات سفر و زندگی
۵۰	درس هشتم: در کوی عاشقان
۵۶	درس نهم: ذوق لطیف
۶۱	فصل ۵: ادبیات انقلاب اسلامی
۶۱	درس دهم: بانگ جرس
۶۶	درس یازدهم: یاران عاشق
۷۲	فصل ۶: ادبیات حماسی
۷۲	درس دوازدهم: کاوه دادخواه
۸۱	درس چهاردهم: حمله حیدری
۸۸	فصل ۷: ادبیات داستانی
۸۸	درس پانزدهم: کبوتر طوق‌دار
۹۵	درس شانزدهم: قصه عینکم
۱۰۰	فصل ۸: ادبیات جهان
۱۰۰	درس هفدهم: خاموشی دریا
۱۰۳	درس هجدهم: خوان عدل
۱۰۷	نیایش: الهی
۱۰۸	نمونه آزمون نوبت اول
۱۱۰	نمونه آزمون پایانی

نگارش (۲)

۱۱۴	درس اول: اجزای نوشته: ساختار و محتوا
۱۱۷	درس دوم: گسترش محتوا (۱): زمان و مکان
۱۲۰	درس سوم: گسترش محتوا (۲): شخصیت
۱۲۲	درس چهارم: گسترش محتوا (۳): گفت‌وگو

فارسی

قلمرو زبانی
قلمرو ادبی
قلمرو فکری
گنج حکمت
شعر خوانی
روان خوانی
درک و دریافت

ستایش لطف خدا

ستایش

ایستگاه آموزش

سرآغاز کتاب

دیباچه: عنوان، مقدمه و سرآغاز کتاب که برای تفهیم بهتر موضوع نوشته می‌شود.
 تحمیدیه (ستایش): نوشته‌هایی در ابتدای کلام و در قالب نظم یا نثر با محتوای حمد و ستایش خداوند است.
 نعت و منقبت: اشعار و نوشته‌های آغازین کتاب در ستایش و بزرگداشت پیامبر اسلام و بزرگان دین است.

وحشی بافقی (شاعر)

قرن: دهم (۹۹۱-۹۳۹ ه.ق)
 آثار: ناظرو منظور، شیرین و فرهاد (به تقلید از خسرو و شیرین نظامی)، خلد برین، دیوان اشعار
 سبک: مکتب وقوع، واسوخت
 محتوا و مضمون: عاشقانه، بزمی

معنی واژه‌ها و اصطلاحات

احسان: نیکی، خوبی، بخشش
 ادبار: بدبختی، سیه‌روزی؛ متضاد اقبال
 اقبال: سعادت، خوشبختی
 تدبیر: دوراندیشی
 ترتیب: ثابت، استوار و محکم گردانیدن
 توفیق: آن است که خداوند، اسباب را موافق خواهش بنده، مهیا کند تا خواهش او به نتیجه برسد، سازگار گردانیدن
 تیره‌رایی: بداندیشی، گمراهی
 چاشنی بخش: آنچه برای اثربخشی بیشتر کلام به آن اضافه می‌شود.

حلاوت: شیرینی
 رای: فکر، اندیشه، نظر
 سنج: میزان، معیار، وزن
 قرین: همراه، همنشین، دولت
 کمال: بزرگی، عظمت (متضاد نقص)
 لطف: مهربانی، حمایت کردن
 نژند: اندوهگین، خوار و زیون
 نی: نه (ادات نفی)
 وضع: در اینجا به معنی شکل و ظاهر است.

معنی بیت‌ها، شرح آرایه‌ها و نکات

۱. به نام چاشنی بخش زبان‌ها حلاوت سنج معنی در بیان‌ها

معنی: به نام خدایی که نام او موجب اثربخشی بیشتر سخن‌هاست و معیار شیرینی معنا در گفتارهاست.
 آرایه‌ها و نکات: تلمیح (آیات آغازین سوره الرحمن ﴿حَلَقَ الْإِنْسَانَ، عَلَّمَهُ الْبَيَانَ و ...﴾) / حس‌آمیزی (حلاوت سنج: معیار شیرینی معنا)

۲. بلند آن سر، که او خواهد بلندش نژند آن دل، که او خواهد نژندش

معنی: سربلندی و عزت و سرافکنندگی و ذلت انسان به خواست و اراده خداوند است.
 آرایه‌ها و نکات: کنایه (بلند آن سر کنایه از آبرو و عزت) / مجاز (سر و دل مجاز از انسان) / تشخیص (در مصراع دوم: نژند آن دل) / تکرار (بلند، نژند) / تضاد معنایی (بین مصراع اول و دوم) / تلمیح به آیه ﴿تُعَزَّزْ مِنْ تَشَاءُ وَ تَذَلُّ مَنْ تَشَاءُ﴾

۳. در ناپسته احسان گشاده است بر هر کس آنچه می‌بایست، داده است

معنی: کرامت و بخشندگی خداوند برای انسان، همیشگی و پیوسته است و نیاز و حاجت همه موجودات عالم را برآورده کرده است.
 آرایه‌ها و نکات: استعاره مکنیه (در ناپسته احسان) / کنایه (مصراع اول کنایه از بخشندگی) / مجاز (هر کس مجاز از همه موجودات عالم) / تضاد (بسته، گشاده)

۱ این سروده را از دید لحن و آهنگ خوانش، بررسی نمایید.

پاسخ لحن: داستانی - روایی، آهنگ: نرم و ملایم

۲ با توجه به قلمرو فکری شعر، دربارهٔ ریشه‌های پیامدهای تقلید نابه‌جا و کورکورانه، گفت‌وگو کنید.

پاسخ بر عهدهٔ دانش‌آموز است.

ایستگاه سنجش

۱ در بیت «زاغی از آنجا که فراغی گزید / رخت خود از باغ به راغی کشید» کدام آرایهٔ ادبی وجود ندارد؟

(۱) تشبیه (۲) جناس ناهمسان (۳) کنایه (۴) واج‌آرایی

۲ معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) پس رقعته نوشت.

ب) هم خُطواتش متقارب به هم

پ) پس به کران آب فرود آمدند و شرعاً ها زده بودند.

۳ معنی بیت زیر را بنویسید.

«دید یکی عرصه به دامان کوه / عرضه‌ده مخزن پنهان کوه»

۴ معنی عبارت «امیر از آن جهان آمده، به خیمه فرود آمد و جامه بگردانید» را بنویسید.

۵ در بیت زیر، دو آرایهٔ ادبی بیابید و بنویسید.

«هم حرکاتش متناسب به هم / هم خُطواتش متقارب به هم»

۶ در جملهٔ «وزر و وبال آن به چه کار آید؟» کدام واژه به معنی «گناه» است؟

۷ در بیت زیر، «خامی» و «سوخته» هر کدام برای بیان چه مفهومی به‌کار رفته‌اند؟

«عاقبت از خامی خود سوخته / رهروی کبک نیاموخته»

۸ با توجه به عبارت «امیر نامه‌ها فرمود به غزنین و مثال داد تا هزار هزار درم به مُستحقان و درویشان دهند»، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

الف) «مثال داد» به چه معناست؟

ب) معادل امروزی «هزار هزار» را بنویسید.

۹ در عبارت «این مرد بزرگ و دبیر کافی، به نشاط، قلم در نهاد. تانزدیک نماز پیشین، از این مهمات فارغ شده بود و خیل‌تاشان و سوار را گسیل کرده.»

الف) مقصود از «مرد بزرگ و دبیر کافی» کدام شخصیت است؟

ب) در جملهٔ دوم منظور از «نماز پیشین» کدام نماز است؟

پ) منظور از «مهمات» و «خیلتاشان» به ترتیب چیست؟

۱۰ با توجه به عبارت زیر از درس قاضی بُست، معنی عبارت‌های داده شده را بنویسید.

امیر را یافتم آنجا بر زبر تخت نشسته. گفت: «بونصر را بگوی که امروز دُرُستم و در این دو سه روز، بار داده آید که عَنت و تب، تمامی زایل شد.»

الف) یافتم (ب) بار داده آید (پ) عَنت

پاسخ‌نامه

۱. گزینهٔ «۱» (الف) نامه، نامه کوتاه / ب) نزدیک به هم، در کنار هم / پ) سایه بان ۲. دامن پر از گل و سبزه کوه، نشان از گنج نهفته در دل کوه

داشت. ۴. امیر که از مرگ نجات یافته بود، وارد چادر شد و لباسش را عوض کرد. ۵. تکرار، واج‌آرایی «ت» و «ه» ۶. وزر ۷. خامی: بی‌تجربگی،

سوخته: زیان دیده، به مشکل برخوردیده ۸. الف) دستور داد، فرمان داد / ب) یک میلیون ۹. الف) بونصر / ب) نماز ظهر / پ) مهمات: امور مهم،

خیلتاشان: هریک از سپاه‌یانی که از یک دسته باشند ۱۰. الف) دیدم / ب) اجازهٔ ملاقات داده شود / پ) بیماری

فصل ۶

ادبیات حماسی

کاوه دادخواه

درس نوزدهم

ایستگاه آموزش

غلامحسین یوسفی

ادیب، نویسنده، مترجم، مصحح متون و استاد برجسته ادبیات فارسی
 قرن: معاصر (۱۳۶۹-۱۳۰۶ ه.ش)
 آثار: چشمه روشن، برگ‌هایی در آغوش باد، کاغذ زرو...

● حماسه: یکی از انواع ادبی و در اصطلاح، روایتی داستانی از تاریخ تخیلی یک ملت است که با قهرمانی‌ها، اعمال و حوادث خارق‌العاده درمی‌آمیزد.

ویژگی‌های ادبیات حماسی

تخیلی بودن
 حماسه، شکلی روایی و داستانی دارد.
 وجود انسان‌های آرمانی و برتر که از نظر نیروی جهانی و معنوی برگزیده و ممتاز هستند.
 وجود رویدادها و حوادث غیرطبیعی و فراتر از حد معمول
 نشان‌دهنده آرمان‌ها و آرزوهای بزرگ ملت‌ها در زمینه‌های مذهبی، اخلاقی، اجتماعی و انسانی از جمله آفرینش، زندگی و مرگ
 شاهنامه فردوسی، نمونه‌اعلی حماسه است.

● بخش‌های اصلی شاهنامه فردوسی: اساطیری (داستانی)، حماسی (پهلوانی) و تاریخی

● داستان کاوه دادخواه، جزء بخش حماسی شاهنامه فردوسی است.

● معنی واژه‌ها و اصطلاحات

ابلیس: شیطان، اهریمن

اژدها: نام فارسی ضحاک

اژدهاپیکر: در شکل و هیئت اژدها، دارای نقش اژدها

از پا درمی‌آورد: می‌گشود، از بین می‌برد (کنایه)

اساطیر: جمع اسطوره، افسانه‌ها و داستان‌های خدایان و

پهلوانان ملل قدیم

آسیب: زخم، صدمه، آفت

آفریدون: فریدون (از چهره‌های عادل و محبوب شاهنامه)

انجمن گشتن: جمع شدن، گرد هم آمدن

اوستا: کتاب مذهبی ایرانیان قدیم (زرتشتیان)

اهریمن: شیطان، دیو، ابلیس

آهرمن: شیطان، اهریمن

آوری: بی‌گمان، بی‌تردید، به‌طور قطع

بازارگاه: بازار، جای خرید و فروش؛ در متن درس مقصود اهل بازار است.

باگهر: اصیل، دارای اصل و نسب، نجیب

بیوید: حرکت کنید، به پا خیزید، قیام کنید

بدزید: پاره کرد

بدنژاد: بداصل، فرومایه، نانجیب

بخردان: خردمندان

نمونه آزمون نوبت اول

شماره	سؤال	بارم									
۱	<p>قلمرو زبانی</p> <p>معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) زرخندان فرورد چندی به جیب ب) بونصر را بگوی که امروز دُرستم پ) در حضرت کریم تمنا چه حاجت است ت) کان چهره مشعشع تابانم آرزوست</p>	۱									
۲	<p>غلط‌های املائی عبارت‌های زیر را مشخص کنید و شکل درست آنها را بنویسید. (هر عبارت یک غلط املائی دارد.) الف) به حرس ار شربتی خوردم مگیر از من که بد کردم ب) جانب دوستی را نگاه داشته از کمک به یکدیگر فروگزاری نکنیم. پ) چون موسم حج رسید برخاست اشتر طلبید و مهمل آراست ت) من نهایت بُعد اختیار کردم که غربت را خطر بسیار است.</p>	۲									
۳	<p>جدول زیر را کامل کنید.</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th>واژه</th> <th>مترادف</th> <th>هم خانواده</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>طوع</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>فارغ</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> </tbody> </table>	واژه	مترادف	هم خانواده	طوع	فارغ	۱
واژه	مترادف	هم خانواده									
طوع									
فارغ									
۴	<p>رابطه معنایی (ترادف، تضاد، تضامن و تناسب) هر یک از ترکیب‌های زیر را مشخص کنید. الف) خورشید و ماه ب) سیر و گیاه</p>	۰/۵									
۵	<p>نقش دستوری واژگان مشخص شده در عبارت زیر را بنویسید. «از قضای آمده پس از نماز امیر کشتی‌ها بخواست و ناوی ده بیاوردند.»</p>	۱									
۶	<p>جمله‌های زیر را مجهول کنید. الف) دانش آموز، مقاله خود را در کلاس خواند. ب) معلم فیلم کوتاهی را برای دانش‌آموزان به نمایش گذاشت.</p>	۱									
۷	<p>واژه «امام» را یک بار به عنوان «شاخص» و یک بار به عنوان «هسته» گروه اسمی در جمله به کار ببرید.</p>	۰/۵									
۸	<p>قلمرو ادبی</p> <p>کنایه به کار رفته در بیت زیر را مشخص کنید و مفهوم آن را بنویسید. «زاغی از آنجا که فراغی گزید رخت خود از باغ به راغی کشید»</p>	۰/۵									
۹	<p>در عبارت زیر «مجاز» را مشخص کنید و مفهوم آن را بنویسید. «به کران آب فرود آمدند و خیمه‌ها و شراع‌ها زده بودند.»</p>	۰/۵									
۱۰	<p>در کدام یک از ترکیب‌های زیر، آرایه «حس آمیزی» به کار نرفته است؟ (۱) ترانه‌های شیرین (۲) غزل‌های گرم (۳) آب سرد (۴) جواب تلخ</p>	۰/۲۵									
۱۱	<p>ارکان تشبیه را در بیت زیر مشخص کنید. «فرزند عزیز را به صد جهد بنشانند چو ماه در یکی مهد»</p>	۰/۵									
۱۲	<p>کدام یک از قالب‌های شعری زیر برای سرودن منظومه‌های داستانی مناسب‌تر است؟ (۱) غزل (۲) مثنوی (۳) قصیده (۴) دوبیتی پیوسته (چهارپاره)</p>	۰/۲۵									

What you learned

A. listen to the first part of a story.

به بخش اول یک داستان گوش کنید.

س تری ! او پارت فرست دُ تو لسن

1. Fill in the blanks based on what you're just heard. جاهای خالی را مبنی بر آنچه که
آموخته‌اید پر کنید. هرد جاست بر وات آن بی‌سد بلنکس دُ این فیل

I went to a من رفتم به یک
! تو ونت آی

I needed some cheese مقداری پنیر لازم داشتم
چیز سام نیدد آی

2. Listen again and list all uncountable nouns. دوباره گوش کنید و لیست همه اسامی
غیرقابل شمارش را بنویسید. نونز آن کانتبل آل لیست اند اِگن لسن

B. Now read the second part of the report. حالا بخش دوم گزارش را بخوانید.
ری پرت دُ او پارت بیکند دُ رید نو

The only thing I was still looking for was a bag of sugar. تنها چیزی که هنوز به دنبالش بودم
یک کیسه شکر بود. شوگر او بگ ! واز فُر لوک‌پنگ س‌تیل واز آی ینگ اُنلی دُ

There were four types of sugar. چهار نوع شکر وجود داشت.
شوگر او تاپیس فُر وِر دُر

I picked the bags and read the explanations. کیسه‌ها را برمی‌داشتم و توضیحات را می‌خواندم.
اِکس‌پلن‌ای‌شنز دُ رید اند بگز دُ پیکد آی

Honestly, I didn't understand their differences. راستش را بگویم فرقشان را نفهمیدم.
دیفرن‌سز دُر اَندرستند دیدنت آی اَیستلی

A young man came to me and asked what I wanted. یک مرد جوان آمد سراغم و از من پرسید
چه می‌خواهم. وانند آی وات اسکد اند می تو کی‌م من پانگ !

I told him I needed some sugar for breakfast. به او گفتم برای صبحانه قدری شکر لازم داشتم.
برک‌فست فر شوگر سام نیدد ای هیم تولد آی

He gave me some information. او اطلاعاتی به من داد.
این فرمی‌شن سام می گیو هی

Again, I didn't understand the differences. باز هم، فرق‌ها را نفهمیدم.
دیفرن‌سز دُ اَندرستند دیدنت آی اِگین

I took pictures of the explanations, sat somewhere, and checked the explanations in my mobile dictionary. عکس‌هایی از توضیحات گرفتم، جایی نشستم و توضیحات را با فرهنگ لغت موبایلم چک کردم.
این اِکس‌پلن‌ای‌شنز دُ چکد اند سام‌ور ست اِکس‌پلن‌ای‌شنز دُ او پیکچرز توک آی
دیکشنری موبایل مای

C. Put the words in three groups considering their meanings.

می‌نینگز ذر کنسی‌درینگ گروپس ثری این وردز ذر پوت

واژه‌ها را با توجه معانی‌شان در سه گروه قرار دهید.

email, Persian, telephone, Africa, letter, Arabic, French,

فرنج آریک لیر آفریکا تِل‌فون پرشین ئی‌میل
فرانسوی عربی نامه آفریقا تلفن فارسی ایمیل

Asia, Europe, mobile phone, America, Spanish

س‌پنیش آمریکا فون موبایل یورپ ای‌زیا
اسپانیولی آمریکا تلفن‌همراه اروپا آسیا

email	Persian	Africa
telephone	Arabic	Asia
letter	French	Europe
mobile phone	Spanish	America

D. These words are 'hello' in six different languages.

لنگویجز دیفرنت سیکس این هلو آر وردز دیز

این واژه‌ها «سلام» به شش زبان مختلف هستند.

Match the words with the maps and name their languages.

لنگویجز ذر نیم اند مپس ذر ویز وردز ذر مچ

واژه‌ها را با نقشه‌ها مطابقت دهید و اسم زبان‌ها را بگویید.

German, Spanish, French, Italian, Indian, Japanese

جپنیز ایندین ایتلی‌ان فرنج س‌پنیش جرمن
ژاپنی هندی ایتالیایی فرانسوی اسپانیولی آلمانی

Bonjour: French

بُن‌زوق

Hola: Spanish

آلا

Hallo, guten tug: German

تاگ گوتن هالو

Ciao: Italian

چاو

Namaste: Indian

نَمَسْتَه

Konnichiwa: Japanese

کنی‌چی‌وا

New Words and Expressions

A. Look, Read and Practice.

پرکتیس آند رید لُک

نگاه کنید، بخوانید و تمرین کنید.

Eating vegetables is an important part of a healthy diet.
 مصرف سبزیجات بخش مهمی از یک رژیم غذایی سالم است. دایت هلتی! او پارت ایمپرتنت آن ایز وچ تپلز ئیتینگ

The doctor is listening to my grandfather's heartbeat.
 پزشک دارد به ضربان قلب پدربزرگم گوش می‌کند. هارت‌بیت گزند فاڈرز مای تو لیسنینگ ایز داکتر ڈ

My uncle has high blood pressure.

پرشر بلاد های هز آنکل مای
 عمومیم فشار خون بالایی دارد.

My sister measures herself every month.

مانت اوری هرسلف مژرز سیستر مای
 خواهرم هر ماه یک بار خودش را اندازه می‌گیرد.

Our neighbor had a heart attack yesterday.

بستردی اُتک هارت! هد نی‌بر اور

همسایه‌مان دیروز یک حمله قلبی داشت.

One serving of rice is not enough for them.

ذم فُر ئی‌ناف نات ایز راپس او سروینگ وان

میزان برنجی که می‌کشیم برایشان کافی نیست.

در گروه‌های دونفره سؤال و جواب انجام دهید.

C. Work in pairs. Ask and answer.

ان سر اند اسک پرز این ورک

Name three things people have to change in

این چینج تو هو پپیل تینگز ثری نی م
their lifestyle. سه موردی که افراد باید در سبک
زندگی شان تغییر دهند نام ببرید. لایفاستایل ذر

Eating healthy food, doing exercise,

انجام ورزش خوردن غذای سالم
sleep enough
خواب کافی

Is it really easy to change our lifestyle?

لایفاستایل اور چینج تو ایزی ری‌الی ایت ایز
آیا واقعاً تغییر سبک زندگی آسان است؟

No, it isn't.

نه، آسان نیست.

Why is too much working with technology dangerous?

دی‌نجرس تکنالژی ویز ورکینگ ماچ تو ایز وای
چرا کار زیاد با تکنولوژی خطرناک است؟

It increases the risk of
heart attack.

خطر حمله قلبی را افزایش می‌دهد.

LESSON 2

Workbook

Get Ready

26

Match sentences with pictures.

مچ پیکچرز ویڈ سن‌تین‌سز

جملات را به درستی به تصاویر متصل کنید.

1. Eat balanced proportion of food.

فود او پروپورشن بیلنسڈ نیت
سهم غذایی متعادلی بخورید.

2. Drink enough water a day.

دی ! واتر ٹی‌ناف درینک
روزانه آب کافی بنوشید.

3. Quit bad habits.

ہیٹس بڈ کوئٹ
عادت‌های بد را کنار بگذارید.

4. Eat dinner before 7:30.

سون‌ثرتی بی‌فر دی‌نر نیت
قبل از ۷:۳۰ شام را بخورید.

5. Sleep enough. به اندازه کافی بخوابید.

ٹی‌ناف س‌لیپ

Midterm Exam

Question	Point														
<p>A. Find <u>eight</u> languages in the list below and underline them.</p> <p>1. Georgia, Dzongkha, Pakistan, Urdu, Hindi, Vietnamese, Swedish, Korea, Burma. Indonesian, Mongolia, Bengali, Thai, Oman, Europe, Czech, Armenia</p>	4														
<p>B. What do these signs mean?</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>2.</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>3.</p> </div> </div>	2														
<p>C. One odd out. Underline it please.</p> <p>4. Mongolia/ Belgium/ Australia/ Russia / .</p> <p>5. head/ thoughts/ knowledge/ beliefs / .</p> <p>6. century/ decade/ year/ earth / .</p> <p>7. three millions/ many/ a hundreds/ a billion / .</p>	4														
<p>D. Match columns "A" and "B".</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; border: 1px solid black; text-align: center;">A</th> <th style="width: 50%; border: 1px solid black; text-align: center;">B</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="border: 1px solid black;">8. system of</td> <td style="border: 1px solid black;">a. food</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black;">9. written</td> <td style="border: 1px solid black;">b. in size</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black;">10. exchange</td> <td style="border: 1px solid black;">c. communication</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black;">11. exist</td> <td style="border: 1px solid black;">d. feelings</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black;">12. range</td> <td style="border: 1px solid black;">e. form</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black;">13. popular</td> <td style="border: 1px solid black;">f. in the world</td> </tr> </tbody> </table>	A	B	8. system of	a. food	9. written	b. in size	10. exchange	c. communication	11. exist	d. feelings	12. range	e. form	13. popular	f. in the world	3
A	B														
8. system of	a. food														
9. written	b. in size														
10. exchange	c. communication														
11. exist	d. feelings														
12. range	e. form														
13. popular	f. in the world														
<p>E. Fill in the blanks with the given words. Make the necessary changes. (in spite of, exist, point, meet, amazing, favorite)</p> <p>14. They went to their Italian restaurant.</p> <p>15. I don't know how I am going to without you.</p> <p>16. An number of students registered in this high school.</p> <p>17. Jack went out for a walk driving rain.</p> <p>18. Every language the needs of its speakers.</p>	5														
<p>F. Complete the following sentences with appropriate units and measure words(quantifiers).</p> <p>19. I ate one of spaghetti yesterday.</p> <p>20. There is a of pizza on the table.</p> <p>21. He has bought two of bread.</p> <p>22. My uncle eats a of garlic every morning to decrease his blood pressure.</p> <p>23. We just bought a new house with furniture included.</p>	3														

با انتخاب یکی از جاذبه‌های گردشگری محل زندگی‌تان برنامه سفری یک‌روزه را طراحی کنید.
۱- افراد گروه خود را به شکل جدول زیر دسته‌بندی کنید.

شرح وظایف	مسئولان
تبلیغ و جذب مسافر برای انجام سفر، ثبت نام مسافران و اخذ هزینه از آن‌ها	مسئول برنامه‌ریزی و ثبت نام
همراهی با مسافران در طول سفر و دادن اطلاعات به مسافران در مورد منطقه مورد بازدید و اجرای برنامه سر وقت و زمان مناسب	راهنمای گردشگری
همراهی با مسافران و تهیه مواد غذایی برای صبحانه، ناهار و عصرانه	پشتیبانی و تدارکات
همراهی با مسافران در طول سفر، دادن اطلاعات لازم به مسافران برای حرکت و آسیب نرساندن به طبیعت و حمل کیسه‌های مناسب برای حمل زباله	مسئول حفاظت از محیط‌زیست

۲- چه برنامه‌ای برای سفر دارید؟ برای حفاظت از محیط‌زیستی چه تدارکاتی دیده‌اید؟

پاسخ حرکت ساعت ۵ صبح، صرف صبحانه بین راه، رسیدن به منطقه در ساعت ۷، تهیه لباس و کفش مناسب برای حرکت در بستر رود، حرکت در مسیر و توقف در یک استراحتگاه میان‌راهی به مدت یک ساعت، بازدید از آبشار و اشی، حرکت به سمت پایین رود، صرف ناهار ساعت ۲ بعد از ظهر، حرکت به سمت تهران و صرف عصرانه در میانه راه و بازگشت به تهران در ساعت ۵ بعد از ظهر
۳- چگونه می‌توانید سفر مسئولانه‌تری داشته باشید؟ **پاسخ** با اطلاع‌رسانی لازم در مورد نحوه حرکت و مسیر به مسافران، بررسی آب‌وهوای منطقه در روز بازدید، انتخاب لباس و کفش مناسب، آمادگی جسمانی کافی برای حرکت در مسیر صعب‌العبور و تذکرات لازم برای حفاظت از محیط‌زیست

ایستگاه سنجش

۱ درست یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید.

- الف) یکی از سیاست‌های کلان کشور، رواج و گسترش گردشگری و بوم‌گردشگری است.
- ب) گردشگری سفر و فعالیتی خارج از محل زندگی برای حداقل یک روز و حداکثر یک ماه برای تفریح یا اهداف دیگر است.
- پ) جوامع و کشورهای میزبان می‌توانند از طریق گردشگری به ترویج زبان، فرهنگ و رسوم اجتماعی خود بپردازند.
- ت) شهرستان شوشتر در جنوب ایران به واسطه وجود سازه‌های آبی - تاریخی مورد توجه گردشگران است.

۲ جاهای خالی را با کلمه‌ها یا عبارت‌های مناسب پر کنید.

- الف) ایل گلی از جاذبه‌های تاریخی - فرهنگی استان است.
- ب) مادر کاروان‌سراهای ایران، کاروان‌سرای است که در واقع است.
- پ) چشمه باداب سورت، نوعی چشمه از جنس است.
- ت) اولین سایت پرنده‌نگری ایران در قرار دارد.

۳ نظر اسلام درباره گردشگری چیست؟

۴ الف) سفرنامه‌نویسی را تعریف کنید.

ب) سه نمونه معروف از آن را نام ببرید.

فصل ۲

تابع

درس ۱

توابع ثابت، چندضابطه‌ای و همانی

ایستگاه آموزش

انواع تابع

تابع $f: A \rightarrow B$ را که در آن مجموعه $R = \{c\}$ برد تابع است، تابع ثابت می‌نامند. در تابع ثابت، برد تابع تنها شامل یک عضو است.

توابعی که در بخش‌های مختلف دامنه، ضابطه‌های مختلف دارند، توابع چندضابطه‌ای نامیده می‌شوند؛ برای مثال اگر تابع از دو ضابطه پیروی کند، یک تابع دوضابطه‌ای نامیده می‌شود.

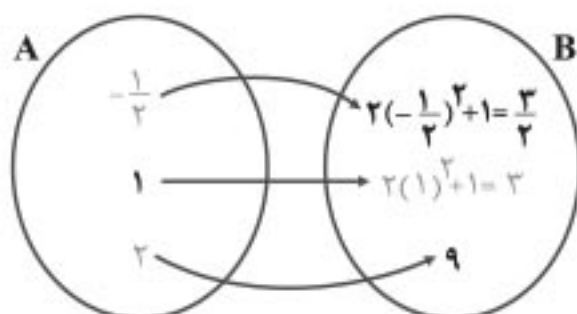
تابع با ضابطه $f(x) = x$ را تابع همانی می‌نامند. در این توابع دامنه و برد همواره با یکدیگر برابرند و نمودار توابع همانی نیمساز ناحیه اول و سوم است.

۲۲

فعالیت

اگر $A = \{-\frac{1}{2}, 1, 2\}$ و $f: A \rightarrow B$ باشد، با توجه به نمایش‌های خواننده شده در سال قبل برای بیان یک رابطه:

الف. در نمایش پیکانی با توجه به ضابطه f و مجموعه A ، داریم:

بنابراین برد f مجموعه $B = \{\frac{3}{4}, 3, 9\}$ است. نمایش پیکانی رابطه فوق بیانگر یک تابع است؛ زیرا از هر عضو مجموعه A ، دقیقاً یک پیکان خارج شده است.

ب. نمایش زوج مرتبی مثال بالا به صورت $f = \{(-\frac{1}{2}, \frac{3}{4}), (1, 3), (2, 9)\}$ است که:

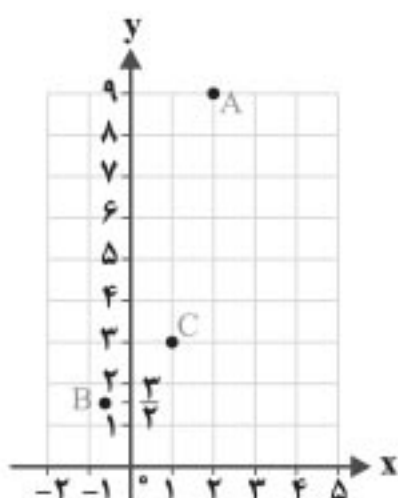
$$D_f = \{-\frac{1}{2}, 1, 2\} \quad \text{و} \quad R_f = \{\frac{3}{4}, 3, 9\}$$

مجموعه‌های دامنه و برد تابع f را تشکیل می‌دهند.

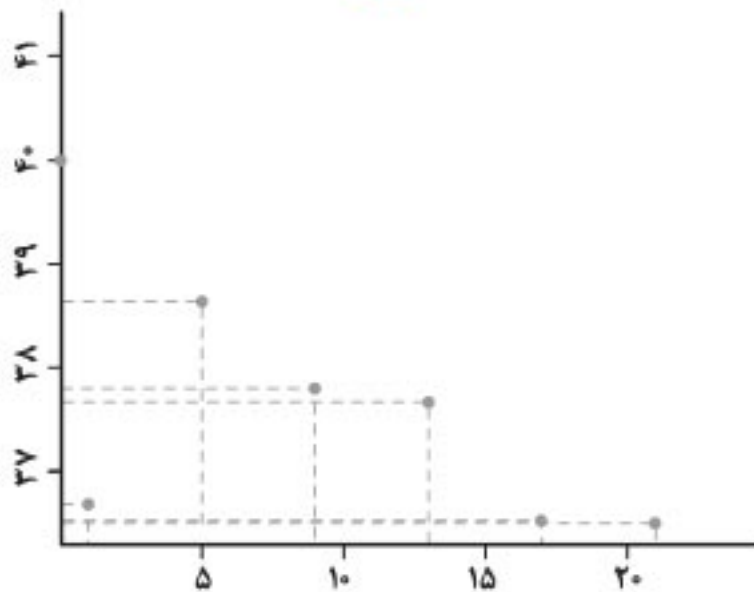
ج. نمایش مختصاتی آن نیز چنین است؛ تصویر این نقاط بر روی محور x ها؛ یعنی

$\{-\frac{1}{2}, 1, 2\}$ دامنه تابع و تصویر همین نقاط بر روی محور y ها $\{\frac{3}{4}, 3, 9\}$ برد تابع

نامیده می‌شود.

• اگر اولین زمان ثبت دما، ساعت ۷ صبح باشد، نمودار را فقط برای ساعات ۷ صبح رسم کنید. **پاسخ**

کدام نمودار ساده تر به نظر می رسد؟

پاسخ دومی ساده تر است.

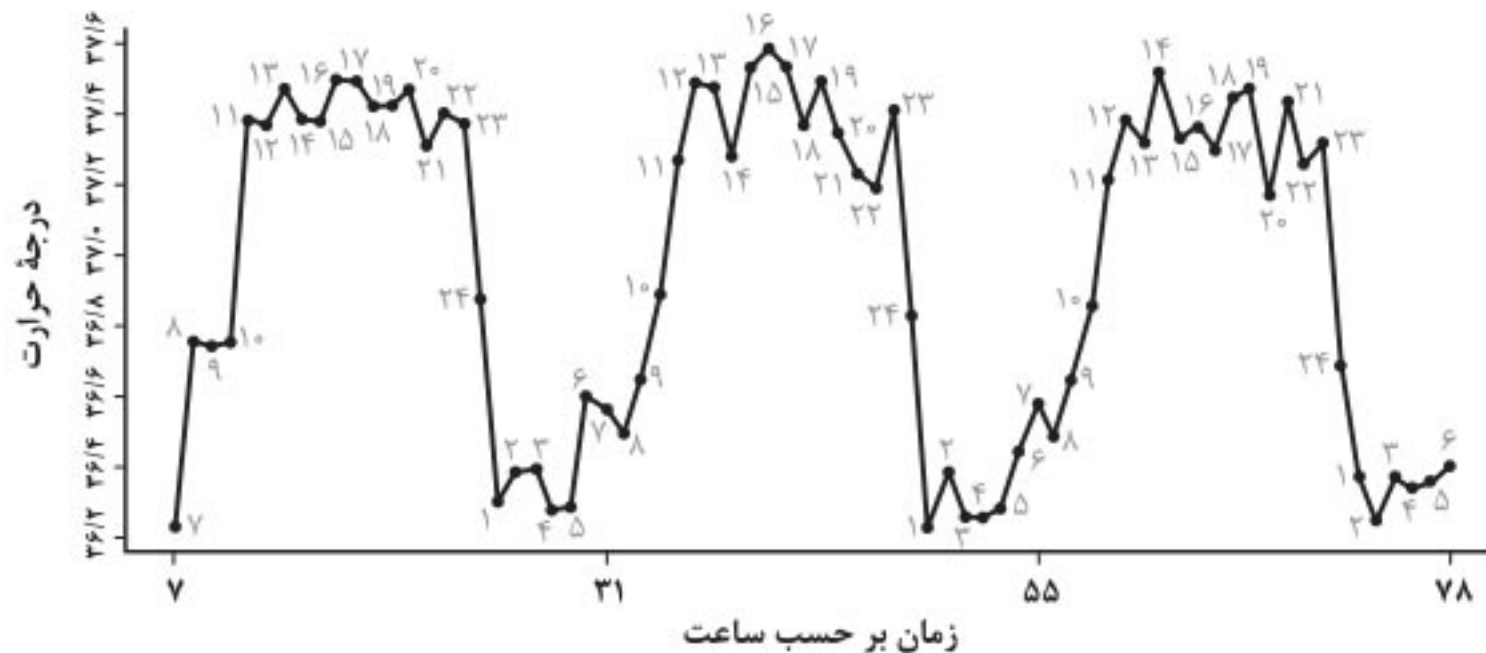
کدام یک جزئیات بیشتری را نشان می دهد؟

پاسخ نمودار اول جزئیات بیشتری را نمایش می دهد.

۶۵

فعالیت

دمای بدن یک انسان سالم هر ساعت، طی ۳ روز از ساعت ۷ صبح اندازه گیری و در نمودار زیر ارائه شده است.

بیشترین دمای بدن چه قدر است؟ **پاسخ** ۳۷/۶ درجه

دمای بدن در طول روز اول چه تغییراتی کرده است؟ تغییرات دمای بدن در روز اول را توصیف کنید.

پاسخ دمای بدن از ساعت ۷ تا ۸ حدود ۰/۴ درجه افزایش می یابد. از ساعت ۸ تا ۱۰ تقریباً نوسان ندارد؛ سپس از ساعت ۱۰ تا ۱۱ حدود ۰/۶ درجه افزایش دارد و دوباره تا ساعت ۲۳ در یک نوسان ۰/۱ درجه ای باقی می ماند و از ساعت ۲۳ تا ۱ بامداد حدود یک درجه کاهش می یابد.

• آیا این تغییرات در روزهای بعد نیز تکرار شده است؟ **پاسخ** بله؛ تقریباً نوسانات روز اول در روزهای بعد هم تکرار شده است.

• این منحنی چه ویژگی دارد؟ (خطی، صعودی یا تناوبی) **پاسخ** تناوبی است.

۶۶

فعالیت

در یک مرکز خرید تعداد مشتری ها از ساعت ۹ تا ۲۱ به صورت زیر ثبت شده است.

ساعت (T)	۹	۱۱	۱۳	۱۵	۱۷	۱۹	۲۱
تعداد مشتری (N)	۳۵۰	۷۵۰	۸۰۰	۶۵۰	۳۰۰	۵۰۰	۲۵۰

۱ در ابیات زیر تشبیه‌های فشرده (بلیغ) و گسترده را بیابید و پایه‌های آنها را مشخص نمایید:

خواجوی کرمانی

الف) اگر چو مرغ بنالم، تو همچو سرو بیالی و گر چو ابر بگیریم، تو همچو غنچه بخندی

پاسخ تشبیه گسترده / (من): مشبه، چو: ادات تشبیه، مرغ: مشبه‌به، نالیدن: وجه شبه / تو: مشبه، همچو: ادات تشبیه، سرو: مشبه‌به، بالیدن: وجه شبه / (من): مشبه، چو: ادات تشبیه، ابر: مشبه‌به، گریستن: وجه شبه / تو: مشبه، همچو: ادات تشبیه، غنچه: مشبه‌به، خندیدن: وجه شبه

حافظ

ب) پیش کمان ابرویش لابه همی‌کنم؛ ولی گوش کشیده است؛ از آن گوش به من نمی‌کند

پاسخ تشبیه فشرده / ابرو: مشبه، کمان: مشبه‌به

وفایی

پ) دل گرفتار بلای عشق توست جان شهید کربلای عشق توست

پاسخ تشبیه فشرده / عشق: مشبه، بلا: مشبه‌به / عشق: مشبه، کربلا: مشبه‌به

۲ وجه شبه را در شعرهای زیر مشخص کنید:

فریدون توللی

الف) صدا چون بوی گل در جنبش آب به آرامی به هر سو پخش می‌گشت

پاسخ به آرامی پخش شدن

ب) نفس کز گرم‌گاه سینه می‌آید برون، ابری شود تاریک.

چو دیوار ایستد در پیش چشمانت،

نفس کاین است، پس دیگر چه داری چشم

ز چشم دوستان دور یا نزدیک؟

پاسخ تاریکی، ایستادن در برابر چشم

۳ دو پایه اصلی تشبیه را در اشعار زیر مشخص کنید:

الف) پشت هیچستان چتر خواهش باز است،

تا نسیم عطشی در بن برگی بدود،

زنگ باران به صدا می‌آید.

سهراب سپهری

پاسخ خواهش: مشبه، چتر: مشبه‌به / عطش: مشبه، نسیم: مشبه‌به / باران: مشبه، زنگ: مشبه‌به

هوشنگ ابتهاج

ب) هر چه به گرد خویشتن می‌نگرم در این چمن آینه ضمیر من جز تو نمی‌دهد نشان

پاسخ ضمیر: مشبه، آینه: مشبه‌به

۴ نوع تشبیه را در ابیات زیر مشخص کنید:

الف) اگر ای عشق پایان تو دور است دلم غرق تمنای عبور است

برای قد کشیدن در هوایت دلم مثل صنوبرها صبور است

سلمان هراتی

پاسخ تشبیه گسترده / دلم: مشبه، مثل: ادات تشبیه، صنوبرها: مشبه‌به، صبوری: وجه شبه

علی موسوی گرمارودی

ب) زمین چو سینه سهراب زیر جوشن برگ فرونشسته در آن ناوک صنوبر و غان

پاسخ تشبیه گسترده / زمین: مشبه، چو: ادات تشبیه، سینه سهراب: مشبه‌به، زیر جوشن بودن: وجه شبه

کمال‌الدین اسماعیل

پ) مانند پنبه‌دانه که در پنبه تعبیه است اجرام کوه‌هاست نهان در میان برف

پاسخ تشبیه گسترده / نهان بودن اجرام کوه‌ها در میان برف: مشبه، مانند: ادات تشبیه، پنبه‌دانه که در پنبه تعبیه است: مشبه‌به

۵ در اشعار زیر مشبه و مشبه‌به را مشخص کنید.

الف) پاسی از شب رفته بود و برف می‌بارید چون پرافشان پری‌های هزار افسانه‌ای از یادها رفته

مهدی اخوان ثالث

پاسخ بارش برف: مشبه، پرافشان پری‌ها: مشبه‌به

پاسخ این غزل از اشعار عارفانه قرن هفتم و سبک عراقی است که با زبانی نرم و دلنشین سروده شده و سرشار از معانی عمیق انسانی و آسمانی است. شاعر آن، مولانا جلال‌الدین بلخی با تکیه بر دو محور اندیشه و احساس، برخی معارف بشری و مسائل عرفانی را در این غزل و آثار دیگر خود مطرح کرده است. آرایه ادبی تشبیه در اغلب ابیات این غزل نمایان است؛ برای مثال مرده بدم، گریه بدم، خنده شدم، دولت عشق، زهره تابنده شدم، چشمه خورشید تویی، سایه‌گه بید منم و اختررخشده شدم. پایه‌های آوایی بیت اول این سروده در جدول زیر آمده است:

پایه‌های آوایی	مُر دِ بُ دَم	زِن دِ شُ دَم	گِرِ ی بُ دَم	خَن دِ شُ دَم
	دُو ل تِ عِش	قَا مَ دُ مَن	دُو ل تِ پَا	یَن دِ شُ دَم

فصل ۲

درس چهارم

سبک عراقی
سبک‌شناسی قرن هفتم، هشتم و نهم

ایستگاه آموزش

ویژگی‌های سبک عراقی در شعر

۱ زبانی

چارچوب زبان همان چارچوب فارسی قدیم، یعنی زبان سبک خراسانی است که تا حدودی مختصات جدید یافته است.

لغات فارسی اصیل قدیم کم شده و جای آنها را لغات عربی گرفته است.

«می» اندک‌اندک جای «همی» را گرفته است.

«در» به جای «اندر» در حال جایگزین شدن است و نیز واژه‌های «ایدون، ایدر، ابا، اَبَر و...» بسیار اندک به‌کار می‌روند.

به‌کارگیری حرف نشانه «مَر» در کنار مفعول جمله کم شده است.

مهم‌ترین ویژگی زبانی سبک عراقی، درهم‌آمیختگی مختصات نو و کهن است.

۲ ادبی

در شعر این دوره کاربرد غزل بیشتر و جایگاه «تخلّص» در انتهای آن تثبیت شد.

توجه به علوم ادبی از جمله «بیان» و «بدیع» بیشتر شد.

شعر این دوره از دربار خارج شد؛ قصیده از رونق افتاد و غزل‌های عارفانه و عاشقانه رواج یافت.

۳ فکری

فکر در این دوره با تأثیرپذیری از مسائل سیاسی و اجتماعی دست‌خوش تغییر شد؛ برای مثال در دوره

خراسانی، معشوق شاعر، زمینی و دست‌یافتنی بود؛ ولی در شعر این دوره، مقام معشوق اندک‌اندک متعالی

شده تا آنجا که گاه با معبود یکی می‌شود.

۷ پیداست از گلاب سرشکم که من چو گل / یک روز خنده کردم و عمری گریستم
پاسخ تشبیه (گلاب سرشکم، من چو گل) / مجاز (یک روز خنده کردم: خنده مجاز از شادمانی و خوشی، عمری گریستم: گریستن مجاز از غم و اندوه)

۸ موی سفید را فلکم رایگان نداد / این رشته را به نقد جوانی خریده‌ام
پاسخ استعاره (رشته استعاره از مو) / تشبیه (نقد جوانی)

۹ با خوانش درست ابیات، مرز پایه‌های آوایی آنها را مشخص کنید و هر پایه را در خانه خود قرار دهید:

الف) اگر تو ز آموختن سر بتابی / نجوید سر تو همی سروری را

ناصر خسرو

اَ غَرْتُ	ز آمو	خ تن سر	بِ تا بی
نَ جوید	سَ رِ تُ	هَ می سر	و ری را

ب) در هوایت بی قرارم روز و شب / سر ز پایت بر ندارم روز و شب

مولوی

در هَ وا ی ت	بی قَ را ر م	رو زُ ش ب
سر زِ پا ی ت	بر نَ دا ر م	رو زُ ش ب

۸ با خوانش بیت‌ها، مرز پایه‌های آوایی را مشخص کنید، سپس خانه‌هایی به تعداد آنها طُرَاحی نموده، هر پایه را در خانه خود جای دهید و وزن آنها را بنویسید:

الف) ز چشم شوخ تو جان کی توان برد / که دائم با کمان اندر کمین است

حافظ

پاسخ

ز چَ ش م شو	خ تَ جا کی	تَ وا بُرد
کِ دا ئ م با	ک ما ن ن در	کَ می نَ ست
---U	---U	--U
مفاعیلن	مفاعیلن	فعولن

ب) نمیرم از این پس که من زنده‌ام / که تخم سخن را پراکنده‌ام

فردوسی

پاسخ

نَ می ر م	اَ زی پَ س	کِ م ن ز ن	دِ ا م
کِ تُ خ م	سُ خ ن را	بَ را گ ن	دِ ا م
--U	--U	--U	-U
فعولن	فعولن	فعولن	فعل

۹ با توجه به آهنگ بیت زیر، پایه‌های آوایی مناسب (غیر از واژه‌های بیت) را تولید کنید و آن را در جای خالی بنویسید:

نمی‌دانم بگو عشق تو از جانم چه می‌خواهد / چه می‌خواهد بگو عشق تو از جانم؟ نمی‌دانم

قیصر امین پور

نِ می دا ن م	بِ گو ع ش قِ	کِ در با ر ان	چِ می خا ه د
کِ تا ب م را	تُ می دا نِ	نِ یا و ر د م	نِ می دا ن م

الدَّرْسُ الْأَوَّلُ

مَوَاعِظُ قِيَمَةٌ

پندهایی ارزشمند

يُحِبُّ الْأَبَاءَ وَالْأُمَّهَاتُ رُؤْيَةَ أَوْلَادِهِمْ فِي أَحْسَنِ حَالٍ، وَ لِذَلِكَ يُرْشِدُونَهُمْ دَائِمًا إِلَى الصِّفَاتِ

دوست می‌دارد پدران و مادران دیدن فرزندانشان در بهترین حالت و به خاطر آن آنها را راهنمایی می‌کند همیشه به ویژگی‌ها پدران و مادران دوست دارند فرزندانشان را در بهترین حالت ببینند و به خاطر آن همیشه آنها را به صفت‌های

الطَّيِّبَةِ وَالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ، كَالْأَخْلَاقِ الْحَسَنَةِ، وَ تَعَلَّمَ الْعُلُومَ وَالْمَهَارَاتِ وَالْفُنُونِ النَّافِعَةَ، وَ

پاک و کارهای درست مانند خلق و خویها نیک و یادگیری دانش‌ها و مهارت‌ها و هنرهای سودمند و خوب و کارهای درست راهنمایی می‌کنند، مانند اخلاق نیک و یادگیری دانش‌ها و مهارت‌ها و هنرهای سودمند و

الِإِتِّبَاعِ عَنِ الْأَرَادِلِ، وَ التَّقَرُّبِ إِلَى الْأَفْضَلِ، وَ الْإِهْتِمَامِ بِالرِّيَاضَةِ، وَ مُطَالَعَةِ الْكُتُبِ، وَ احْتِرَامِ الْقَانُونِ،

دوری کردن از فرومایگان و نزدیکی به شایستگان و توجه به ورزش و مطالعه کتاب‌ها و احترام قانون دوری کردن از فرومایگان و نزدیکی به شایستگان و توجه به ورزش و مطالعه کتاب‌ها و احترام به قانون

وَ الْإِقْتِصَادِ فِي اسْتِهْلَاكِ الْمَاءِ وَ الْكَهْرَبَاءِ، وَ حُسْنِ التَّغْذِيَةِ، وَ غَيْرِ ذَلِكَ مِنَ الصِّفَاتِ وَالْأَعْمَالِ... .

و صرفه‌جویی در مصرف کردن آب و برق و خوب تغذیه و غیر آن از ویژگی‌ها و کارها صرفه‌جویی در مصرف آب و برق و تغذیه خوب و غیر از آن ویژگی‌ها و کارهای دیگر... .

وَ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ نَرَى «لُقْمَانَ الْحَكِيمِ» يُقَدِّمُ لِإِنِّهِ مَوَاعِظَ قِيَمَةٌ، وَ هَذَا نَمُودَجٌ تَرْبَوِيٌّ

و در قرآن کریم می‌بینیم لقمان حکیم تقدیم می‌کند برای فرزند خود پندهایی ارزشمند و این نمونه‌ای پرورشی و در قرآن کریم، لقمان حکیم را می‌بینیم که پندهایی ارزشمند به فرزند خود تقدیم می‌کند و این نمونه‌ای پرورشی (تربیتی) است.

لِيَهْتَدِيَ بِهِ كُلُّ الشَّبَابِ. فَقَدْ جَاءَ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:

تا راهنمایی شود به وسیله آن همه جوانان پس آمده است در قرآن کریم تا همه جوانان به وسیله آن راهنمایی شوند. پس در قرآن کریم آمده است:

﴿ يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَ أْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَ أَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ اصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ

ای پسرکم برپای دار نماز و دستور بده به نیکی و بازدار از کار زشت و صبر کن بر آنچه اصابت کرده تو همانا آن ای پسرکم، نماز را برپای دار و به کار نیک دستور بده و از کار زشت بازدار و به آنچه (آسیبی) که به تو وارد شده صبر کن؛ زیرا آن

مِنْ عَزَمِ الْأُمُورِ وَ لَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَ لَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

از کارهای مهم و برنگردان روی خود برای مردم و راه نرو در زمین شادمانه و با خود پسندی همانا خداوند دوست نمی‌دارد هر خودپسند فخرفروشی از کارهای مهم است و روی خود را با تکبر نسبت به مردم برنگردان و در زمین با خود پسندی و شادمانه راه نرو؛ زیرا خداوند هیچ خودپسند فخرفروشی را دوست نمی‌دارد.

وَ اقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَ اغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿ لقمان: ۱۹ تا ۱۷

و میانه‌روی کن در راه رفتن خود و پایین بیاور از صدایت همانا زشت‌ترین صداها قطعاً صدای خرها و در راه رفتن میانه‌روی کن و صدایت را پایین بیاور؛ زیرا زشت‌ترین صداها قطعاً صدای خران است.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَنْ يُحَافِظُ عَلَى الصَّلَاةِ فِي وَقْتِهَا، فَقَدْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «إِنَّ عَمُودَ الدِّينِ الصَّلَاةُ.»

همانا خدا دوست می‌دارد کسی نگهداری می‌کند بر نماز در وقتش پس فرموده است پیامبر همانا ستون دین نماز همانا خداوند کسی را که مراقب نماز اول وقتش باشد (به‌جامی آورد) دوست دارد. پیامبر (ص) فرموده است: «همانا نماز ستون دین است.»

۱۴

التَّمْرِينُ السَّادِسُ: عَيْنِ الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الْمَلَوْنَةِ.

تمرین ششم: محل اعرابی کلمه های رنگی را مشخص کن.

۱- ﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ الْفَتْحُ: ۲۶ پس خداوند آرامش خود را بر پیامبرش و مؤمنان نازل کرد.

پاسخ سَكِينَةٌ: مفعول و منصوب، عَلَى رسول: جار و مجرور، رَسُولٍ: مجرور به حرف جر

۲- ﴿لَا يَكْتُلُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ الْبَقَرَةُ: ۲۸۶ و خداوند کسی را به جز اندازه توانش تکلیف نمی کند.

پاسخ اللَّهُ: فاعل و مرفوع، نَفْسًا: مفعول و منصوب

۳- أَلْسُكُوثٌ ذَهَبٌ وَ الْكَلَامُ فِضَّةٌ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَكُوتٌ طَلَا وَ سَخَنَ كَفْتَنَ نَقَرَهُ اسْت.

پاسخ الْكَلَامُ: مبتدا و مرفوع، فِضَّةٌ: خبر و مرفوع

۴- أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيَّ اللَّهُ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ محبوب ترین بندگان خدا نزد خدا، سودمندترین آنها برای بندگانش هستند.

پاسخ أَحَبُّ: مبتدا و مرفوع، عِبَادِ: مضاف الیه و مجرور، إِلَى اللَّهِ: جار و مجرور، اللَّهُ: مجرور به حرف جر، أَنْفَعُ: خبر مرفوع

۵- عَدَاوَةٌ الْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ صَدَاقَةِ الْجَاهِلِ. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ ﷺ دشمنی عاقل بهتر از دوستی نادان است.

پاسخ عَدَاوَةٌ: مبتدا و مرفوع، خَيْرٌ: خبر و مرفوع، مِنْ صَدَاقَةِ: جار و مجرور، صَدَاقَةٌ: مجرور به حرف جر

۱۵

التَّمْرِينُ السَّابِعُ: عَيْنِ الْكَلِمَةِ الْغَرِيبَةِ فِي كُلِّ مَجْمُوعَةٍ.

تمرین هفتم: کلمه ناآشنا را در هر مجموعه پیدا کن.

۱- تَمَازِجُ نَمُونَةٌ حَمِيرٌ ذِئَابٌ ثَعَالِبٌ نمونه ها خران گرگ ها روباه ها۲- سِرْوَالٌ صَمْتٌ قُسْتَانٌ قَمِيصٌ شلوار سکوت پیراهن زنانه پیراهن۳- مُمَرَّضَةٌ بَائِعَةٌ فَلَاحَةٌ قِيَمَةٌ پَرِسْتَارٌ فروشنده کشاورز ارزشمند۴- أَحْمَرٌ أَحْسَنٌ أَجْمَلٌ أَصْلَحٌ قرمز نیکوترین زیباترین شایسته ترین۵- أَصْفَرٌ أَرْزَقٌ أَبْيَضٌ أَكْثَرٌ زرد آبی سفید بیشتر۶- حَذٌّ سِنٌّ لِسَانٌ مَرَحٌ گونه دندان زبان شادمانه و با ناز و خودپسندی

۱۵

التَّمْرِينُ الثَّامِنُ: صَعٌ فِي الْفَرَاغِ كَلِمَةٌ مُنَاسِبَةٌ.

تمرین هشتم: در جای خالی کلمه ای مناسب قرار بده.

۱- اشْتَرَيْنَا وَ فَسَاتَيْنَ بِأَسْعَارٍ رَخِيصَةٍ فِي الْمَتَجَرِّ. شلوارها و پیراهن هایی با قیمت هایی ارزان در مغازه خریدم.

سَراوِيلٌ مَوَاقِفٌ أَشْهُرًا شلوارها ایستگاه ها ماه ها

التَّمْرِينُ الرَّابِعُ: أ: عَيْنِ التَّرْجَمَةِ الصَّحِيحَةِ حَسَبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ النِّكَرَةِ.

تمرین چهارم: ترجمه درست را بر اساس قواعد معرفه و نکره مشخص کن.

۱- سَمِعْتُ صَوْتًا عَجِيبًا.	✓ صدای عجیبی را شنیدم.	صدای عجیب را شنیدم.
۲- وَصَلْتُ إِلَى الْقَرْيَةِ.	به روستایی رسیدم.	✓ به روستا رسیدم.
۳- نَظَرْتُ إِلَى الْمَاضِي	✓ نگاهى به گذشته	نگاه به گذشته
۴- الْعِبَادُ الصَّالِحُونَ	بندگانِ درستکار	✓ بندگانِ درستکار
۵- السَّوَارُ الْعَنِيْقُ	✓ دستبندِ کهنه	دستبندی کهنه
۶- التَّارِيخُ الذَّهَبِيُّ	تاریخی زرین	✓ تاریخ زرین

ب: تَرَجِّمِ الْجُمْلَةَ التَّالِيَةَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ النِّكَرَةِ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَعْرِفَةَ وَ النِّكَرَةَ فِي مَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِخَطِّ.

جمله های زیر را بر حسب قواعد معرفه و نکره ترجمه کن، سپس معرفه و نکره را (در کلماتی) که زیر آنها خط کشیده است مشخص کن.

سَجَلَتْ مُنْظَمَةُ الْيُونِسْكَو مَسْجِدَ الْإِمَامِ وَ قُبَّةَ قَابُوسٍ فِي قَائِمَةِ التَّرَاثِ الْعَالَمِيِّ.

پاسخ سازمان یونسکو، مسجد امام و گنبد کاووس را در لیست میراث جهانی ثبت کرد. / معرفه: قابوس، التُّراث

حَدِيقَةُ شَاهَزَادَةِ قُرْبِ كِرْمَانَ جَنَّةٌ فِي الصَّحْرَاءِ.

پاسخ باغ شاهزاده در نزدیک کرمان، بهشتی در صحراست. / کرمان: معرفه، نکره: جَنَّةٌ

عِمَارَةُ خُسْرُوآبَادِ فِي سَنَنْدَجِ تَجْذِبُ سِيَّاحًا.

پاسخ ساختمان (عمارت) خسروآباد در سنندج گردشگرانی را جذب می کند. / سَنَنْدَجِ: معرفه، سِيَّاحًا: نکره

مَعْبَدُ كُرْدْگَلَا فِي مَحَافِظَةِ مَازَنْدَرَانَ أَحَدُ الْآثَارِ الْقَدِيمَةِ.

پاسخ معبد کُردگلا در استان مازندران، یکی از آثار قدیمی است. / معرفه: کُردگلا، مازندران

ایستگاه سنجش

۱ تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا.

أَبِي كَانَ يَفُكُّ الْأَسِيرَ وَيَحْمِي الْأَهْلَ وَالْعِرْضَ وَيُفْرِجُ عَنِ الْمَكْرُوبِ.

۲ أَكْتُبِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

الف) الْخِصَالُ الْمَفْرَدُ

ج) الْأَضْفِيَاءُ الْمَفْرَدُ

ه) أَهْلُ الْمُرَادِفِ

ب) مَكْرَمَةٌ الْجَمْعُ

د) شَدِيدَةٌ الْجَمْعُ

و) أَسْرَ الْمُتَضَادِّ

۳ تَرْجِمِ هَذِهِ الْجُمْلَةَ.

الف) إِرْحَمُوا عَزِيزًا ذَلًّا، وَغَنِيًّا افْتَقَرَ وَعَالِمًا ضَاعَ بَيْنَ جُهَالٍ.

ب) أَسْلَمْتُ قَبِيلَةَ طَيْءٍ كُلَّهَا بَعْدَ مَا أَمَرَ النَّبِيُّ بِإِطْلَاقِ أَسْرَاهُمْ.

ج) يَا أَخِي إِنِّي رَأَيْتُ خِصَالًا مِنْ هَذَا الرَّجُلِ تُعْجِبُنِي.

د) «إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ»

ه) مَا أَنَا أَحَدٌ فِي حَاجَةٍ فَرَدَّهُ خَائِبًا.

و) الْإِمْتِحَانَاتُ تُسَاعِدُ الطَّلَابَ فَلْيَتَعَلَّمُوا ذَلِكَ.

ز) لِي شَهَادَةٌ فِي الْحَاسُوبِ.

۴ اِنْتِخِبِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ.

الف) «أَوْ لَمْ يَتَعَلَّمُوا أَنَّ اللَّهَ يَنْسُطُ الرِّزْقَ»

۱) آیا نمی دانند که خدا روزی را می گستراند؟

ب) «عَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ»

۱) مؤمنان تنها باید بر خدا توکل کنند.

۲) آیا ندانسته اند که خدا روزی را می گستراند؟

۲) مؤمنان فقط بر خدا توکل می کنند.

۵ كَمِّلِ التَّرْجَمَةَ.

الف) اللَّهُ الضَّمْدُ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ. خدا بی نیاز است و

ب) مَا رَأَيْتُ أَجْوَدَ وَلَا أَكْرَمَ مِنْهُ. و گرامی تر از او

ج) «وَلَا يَخْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا» سخنان تو را، زیرا ارجمندی همه

۶ أَكْتُبِ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ مِنْ كَلِمَاتِ الْمُعْجَمِ.

الف) الَّذِي لَا رَجَاءَ لَهُ لِلنَّجَاحِ فِي هَدْفِهِ. ب) الَّذِي حُزْنُهُ كَثِيرٌ.

۷ تَرْجِمِ الْجُمْلَةَ حَسَبَ الْقَوَاعِدِ وَ عَيِّنْ صِيغَةَ الْأَفْعَالِ.

الف) الْإِخْوَانُ لَنْ يَزِجِعُوا. ب) لِكَيْ لَا تَرْجِعُوا.

ج) لَا يَزِجِعُ صَدِيقِي. د) لَا تَرْجِعْ مَعَكُمْ.

۸ عَيِّنِ الْبَيْتَ الْفَارِسِيَّ الَّذِي يَرْتَبِطُ مَعَ الْحَدِيثِ فِي الْمَعْنَى.

الف) خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا. ب) الدَّهْرُ يَوْمَانِ؛ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ.

۱) آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است / با دوستان مرورت با دشمنان مدارا

۲) اندازه نگه دار که اندازه نکوست / هم لایق دشمن است و هم لایق دوست

۳) روزگارست آنکه گه عزت دهد گه خوار دارد / چرخ بازیگر از این بازیچه ها بسیار دارد

فصل ۲

ظهور اسلام، حرکتی تازه در تاریخ بشر

درس ۳ اسلام در مکه

ایستگاه آموزش

شبه جزیره عربستان در آستانه ظهور اسلام

با استفاده از جدول مهم‌ترین رویدادها مربوط به اسلام در مدینه، خط زمان پایین صفحه را تکمیل کنید.

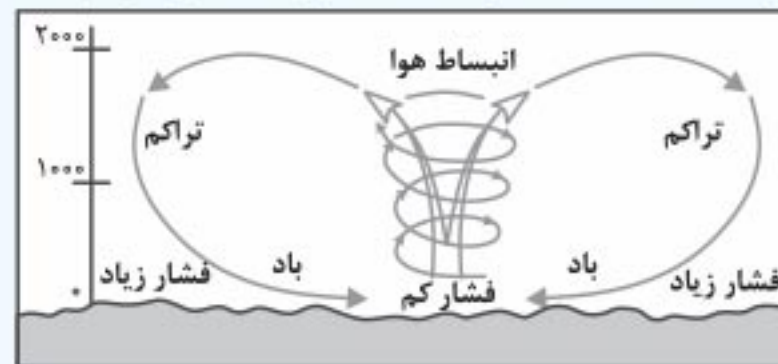
سال وقوع	رویدادهای مهم
۱۲ بعثت	بسته شدن پیمان عقبه اول میان پیامبر و ۱۲ نفر از مردم یثرب
۱۳ بعثت	بسته شدن پیمان عقبه دوم میان رسول خدا و گروهی از مردم یثرب
۱ ق	هجرت رسول خدا از مکه به یثرب؛ بنای مسجدالنبی در مدینه؛ عقد پیمان برادری میان مسلمانان؛ انعقاد پیمان‌نامه عمومی مدینه؛ نزول آیات جهاد؛ تشکیل نیروی نظامی مسلمانان؛ رخ دادن چند سریه و غزوه ابواء
۲ ق	غزوه بدر؛ تغییر قبله از بیت المقدس به کعبه در مکه؛ ازدواج حضرت فاطمه <small>علیها السلام</small> با علی <small>علیه السلام</small> ؛ اخراج یهودیان بنی قینقاع از مدینه
۳ ق	ولادت امام حسن <small>علیه السلام</small> ؛ غزوه احد؛ کشتار فجیع مبلغان مسلمان در بئر معونه و رجیع
۴ ق	رویارویی با یهودیان بنی نضیر و اخراج آنان از مدینه؛ ولادت امام حسین <small>علیه السلام</small>
۵ ق	غزوه دومة الجندل؛ غزوه احزاب (خندق)؛ برخورد با یهودیان بنی قریظه و دفع خطر آنان
۶ ق	پیمان صلح حدیبیه؛ ارسال نامه به پادشاهان ایران، روم، حبشه و مصر و دعوت آنان به اسلام از سوی پیامبر
۷ ق	غزوه خیبر؛ پیمان صلح با یهودیان ساکن فدک
۸ ق	غزوه موته؛ فتح مکه؛ غزوه حنین
۹ ق	غزوه تبوک؛ ویرانی مسجد ضرار و دفع توطئه منافقان؛ نزول آیات برائت از مشرکان؛ ورود نمایندگان قبایل عرب به مدینه و پذیرش اسلام
۱۰ ق	ادامه ورود نمایندگان قبایل به مدینه و قبول اسلام؛ انجام حجة الوداع توسط رسول خدا؛ اجتماع غدیر خم و انتصاب علی <small>علیه السلام</small> به جانشینی پیامبر
۱۱ ق	تجهیز سپاه اسامه برای نبرد با رومیان؛ وفات رسول خدا

خط زمان اسلام در مدینه

مرکز پرفشار

- با سرد شدن هوا، مولکول‌ها به هم نزدیک‌تر شده و تعدادشان در واحد حجم زیاد می‌شود.
- هوای سرد سنگین است و به سمت پایین یا سطح زمین فرود می‌آید.
- در توده هوا با فشار زیاد، فشار هوا به سمت مرکز ناحیه افزایش می‌یابد.

هوای همیشه از جایی که فشار بیشتری دارد به سمت جایی که فشار کمتری دارد جریان می‌یابد و به این ترتیب، باد به وجود می‌آید. به عبارت دیگر؛ هوای گرم و سبک بالا می‌رود و هوای سرد و سنگین به زیر آن می‌رود و جانشین آن می‌شود.

توده هوا

- تعمیرات حجمی از هوا که از نظر دما، رطوبت، فشار و... در سطح افقی ویژگی‌های یکسان داشته باشد.
- مثال توده هوای گرم، توده هوای سرد، توده هوای خشک و...

جبهه هوا

- جبهه‌ها مرز بین دو توده هوای مجاور هستند و آنها را از هم جدا می‌کنند.
- وقتی در یک ناحیه، دو توده هوای متفاوت در مجاور یکدیگر قرار بگیرند و به هم برخورد کنند، یک حالت انتقالی از نظر دما یا فشار در مرزهای آنها به وجود می‌آید.
- برخورد توده‌های هوا با یکدیگر موجب ناپایداری هوا و بارندگی (در صورت داشتن رطوبت) می‌شود.
- یکی از مهم‌ترین جبهه‌های هوا، جبهه قطبی است که بین هوای سرد قطب و هوای گرم استوایی در منطقه معتدله تشکیل می‌شود. جبهه قطبی در تغییرات آب و هوایی کشور ما نقش مهمی دارد.

جبهه گرم، جبهه سرد

کمربندهای فشار و گردش عمومی جو

- پراکندگی کانون‌های فشار روی کره زمین، از عوامل مهم گردش عمومی هوا و تغییرات آب و هوای نواحی است.
- کمربندهای فشار در اطراف زمین در نیمکره شمالی و جنوبی قرینه هستند.
- قطب‌ها به دلیل سردی شدید هوا، مراکز پرفشار هستند.
- در استوا به دلیل زاویه مستقیم تابش و گرمای زیاد دیگر نیز می‌بینیم که بر اثر صعود و نزول هوای گرم، یک کانون کم‌فشار ایجاد می‌شود.
- بین این دو ناحیه، دو مرکز فشار کم و فشار زیاد دیگر نیز می‌بینیم که بر اثر صعود و نزول هوا ایجاد شده‌اند.

۱. الف) نادرست / ب) درست / پ) نادرست ۲. الف) حکیم ابونصر فارابی / ب) منطق / پ) عالم مُثُل ۳. پارمنیدس شناخت حسی را به دلیل خطاهایی که در حواس رخ می‌دهد، معتبر نمی‌دانست و حرکت را انکار می‌کرد. هراکلیتوس شناخت حسی را معتبر دانسته و به همین دلیل وجود حرکت را در عالم قبول داشت. ۴. منسجم است و در عین حال که کاملاً هویت فلسفی دارد و بر استدلال و منطق استوار است، از شهود و اشراق نیز بهره‌مند است. ۵. تجربه‌گرایی، جریانی فکری است که برای تجربه اهمیت بیشتری قائل است و آن را اساس معرفت می‌داند. عقل‌گرایی، جریانی فکری است که به عقل و استدلال عقلی اهمیت ویژه‌ای می‌دهد. ۶. به عقیده کانت، معرفت حاصل همکاری عقل و حس است؛ انسان آنچه از طریق حس به او می‌رسد در قالب مفاهیم زمان، مکان و علیت قرار می‌دهد و درک می‌کند. اوگوست کنت، از پایه‌گذاران پوزیتیویسم، معتقد است اموری که از طریق تجربه قابل بررسی و ارزیابی نیستند، اصولاً بی‌معنا هستند. تنها اموری ارزش تحقیق و پژوهش دارند که قابل ارزیابی حسی و تجربی باشند. ۷. نسبی‌گرایان بر این باورند که هر فرد متناسب با ویژگی‌های خود دربارهٔ امور به شناختی می‌رسد که با شناخت فرد دیگر متفاوت است؛ بنابراین شناخت هر فرد برای خودش و نسبت به خودش اعتبار دارد.

فصل ۳

انسان

درس ۹: چیستی انسان (۱)

ایستگاه آموزش

- انسان‌شناسی فلسفی (خودشناسی): به مسائل مهم و بنیادین دربارهٔ انسان مانند چیستی انسان، جایگاه او در جهان، آینده او، ویژگی‌های متمایز او و هویت انسانی می‌پردازد.
- هرگاه منظور از «خود» همان حقیقت انسانی باشد، خودشناسی معادل انسان‌شناسی است.

دوره یونان باستان

افلاطون

- اولین بار در این دوره افلاطون نظر روشنی دربارهٔ انسان ابراز کرد.
- دیدگاه او به میزان زیادی منعکس‌کنندهٔ دیدگاه استاد وی، سقراط است.
- انسان علاوه بر بدن، دارای حقیقتی برتر است که محدودیت‌های بدن را ندارد. (نفس غیر قابل رؤیت)
- نفس باارزش‌ترین دارایی انسان است.
- نفس، جزء عقلانی انسان است که او را از حیوانات متمایز می‌کند.
- تنها موجودی که به‌طور خاص دارای عقل و خرد است، نفس است و این نفس چیزی نامرئی است.

ارسطو

- نظر استاد خود (افلاطون) را دربارهٔ نفس پذیرفت.
- نفس انسان هنگام تولد کاملاً حالت بالقوه دارد.
- ناطق بودن انسان صرفاً سخن گفتن او نیست، بلکه مقصود اصلی قوهٔ تفکر و تعقل است.
- انسان هنگام استدلال با خود سخن می‌گوید. پس از تنظیم استدلال، محتوای آن را به دیگران منتقل می‌کند.

۳

پرسش‌های متن ؟

تفاوت جهان اجتماعی و جهان طبیعی در چیست؟ **پاسخ** جهان اجتماعی، مجموعه گسترده‌ای از پدیده‌های اعتباری و کنش انسان‌ها را شامل می‌شود و با آگاهی و اراده انسان شکل می‌گیرد. ضمن اینکه علاوه بر کنش انسانی و پدیده‌های اعتباری، پدیده‌های تکوینی را نیز که با زندگی انسان‌ها ارتباط داشته باشند، شامل می‌شود؛ اما جهان طبیعی، فقط شامل پدیده‌های طبیعی است و ربطی به آگاهی و اراده انسانی ندارد. در جهان اجتماعی، عضویت اعضا، به اراده آنها بستگی دارد و براساس نظم است؛ اما در جهان طبیعی، عضویت موجودات زنده و نظم آنها، تکوینی است.

سال گذشته فرهنگ را چگونه تعریف کردید؟ **پاسخ** فرهنگ، شیوه زندگی اجتماعی اعضای جامعه است و حاصل آگاهی و عمل مشترک انسان‌هاست.

فرهنگ چه نقشی در هویت‌یابی افراد و جهان اجتماعی دارد؟ **پاسخ** فرهنگ مربوط به شیوه زندگی گروهی از انسان‌هاست که با یکدیگر زندگی می‌کنند. فرهنگ و جامعه نمی‌توانند از هم جدا باشند. جامعه بدون فرهنگ، امکان هویت‌یابی ندارد و بدون جامعه نیز، فرهنگ معنایی ندارد. از طریق آموزش و تربیت فرهنگ به صورت اکتسابی و نه ارثی، از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود و باعث ایجاد هویت مشترک بین یک قوم و جامعه می‌شود.

هویت اجتماعی بیشتر از لایه‌های عمیق فرهنگ (عقاید و ارزش‌ها) تأثیر می‌گیرد یا لایه‌های سطحی آن (هنجارها و نمادها)؟ چرا؟ **پاسخ** متأثر از لایه‌های عمیق (عقاید و ارزش‌ها)؛ هویت جهان اجتماعی، متأثر از عضویت گروهی افراد جامعه است. هویت فرهنگی جهان اجتماعی براساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی آن شکل می‌گیرد و تا زمانی دوام دارد که افراد جامعه، عقاید و ارزش‌ها را به رسمیت شناخته باشند و بپذیرند.

۵

پرسش متن ؟

نمودار زیر را کامل کنید.

۵

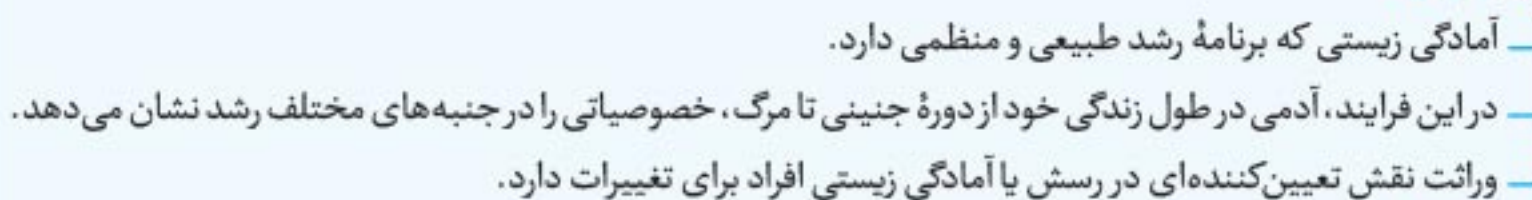
گفت‌وگو کنید

درباره راه‌های ورود یک اندیشه فردی به حوزه فرهنگ گفت‌وگو کنید. **پاسخ** یک اندیشه فردی در صورتی به حوزه فرهنگ وارد می‌شود که به صورت یک اثر هنری یا فرهنگی عرضه شود؛ مانند تألیف کتاب، نوشتن مقاله و کشیدن کاریکاتور.

عوامل مؤثر بر رشد

زیست یا پختگی

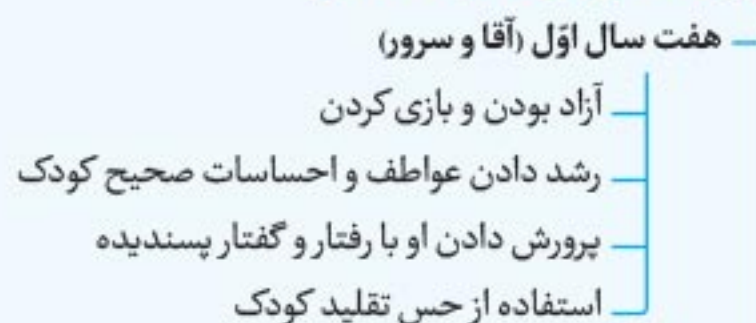
مراحل رشد انسان

مراحل رشد انسان بعد از تولد

دامنه سنی	دوره زندگی	
	۱ طفولیت	دوره کودکی
دو سال اول زندگی	۲ کودکی اول (قبل از دبستان)	
۲ تا ۷ سالگی (برخی کودکان ۱ تا ۳ ساله را که تازه راه می‌افتند، «نوپا» می‌نامند.)	۳ کودکی دوم	
۷ تا ۱۲ سالگی (تا شروع بلوغ جنسی)	۴ نوجوانی	دوره نوجوانی
۱۲ تا ۲۰ سالگی (برخی پایان نوجوانی را زمانی می‌دانند که فرد شروع به کار کند و از والدین مستقل شود.)	۵ جوانی (بزرگسالی اول)	دوره بزرگسالی
۲۰ تا ۴۰ سالگی	۶ میان سالی (بزرگسالی دوم)	
۴۰ تا ۶۵ سالگی	۷ پیری	

مراحل رشد انسان در اسلام تا ۲۱ سالگی

روش های سازگارانه از نظر زمانی

- کوتاه مدت: (۱) تنفس عمیق (۲) گفتن عبارت «ایست!» (۳) شمردن اعداد (۴) تلقین برخی جملات (۵) ترک موقعیت (۶) خوردن یک لیوان آب خنک (۷) به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند یا یک بیت شعر
- بلند مدت: (۱) ورزش های هوازی (۲) تمرین آرام سازی خود (۳) استفاده از روش های حل مسئله (۴) نوشتن خاطرات (۵) تغذیه مناسب (۶) حمایت های اجتماعی (۷) تفریح و سرگرمی (۸) برنامه ریزی زمان بندی شده

تأثیر مذهب بر سلامت

- راه مستقیم: (۱) اعتقاد به مذهب (۲) رفتارهای معنوی (۳) شرکت در مراسم مذهبی (۴) عبادت و رابطه با خدا (۵) افزایش احساس حمایت اجتماعی
- راه غیرمستقیم: (۱) اجتناب از رفتارهای پرخطر جنسی (۲) مصرف نکردن سیگار و الکل (۳) اجتناب از تغذیه ناسالم

⚠ مطالبی که پاسخ گویی به آنها بر عهده دانش آموز است: فعالیت ۸-۱، فعالیت ۸-۷، فعالیت ۸-۸

سؤال ۱۸۸

به نظر شما مهم ترین عامل ایجاد فشارخون بالا و بیماری قلبی در زندگی خانم عسگری چیست؟

پاسخ مهم ترین عامل، فشار روانی به دلیل احساس مسئولیت برای سلامتی بیماران، فرزندان و همسرش است؛ همچنین کم خوابی و خستگی نیز در ایجاد بیماری او مؤثر بوده است.

سؤال ۱۸۹

به نظر شما رابطه بین جسم و روان در بیماری امید و خانم عسگری چه فرقی با هم دارد؟

پاسخ خانم عسگری: فشار روانی موجب بیماری جسمی او شده است و بیش از اندازه برای مریض ها، فرزندان و وضعیت خانواده فکرو فعالیت می کند. / امید: جسم بیمار موجب بیماری در روان او شده است و بیش از اندازه مورد محبت، توجه، مراقبت و حتی ترحم قرار گرفته و احساس تنهایی می کند.

فعالیت ۸-۲

نقش های متغیرهای روان شناختی
با توجه به نمونه جدول را کامل کنید:

دو نقش متغیرهای روان شناختی در سلامت

شماره	بیماری جسمانی	پیامد روانی	شماره	عامل روانی	بیماری جسمانی
۱	بیماری ام اس	افسردگی	۴	فشار روانی، ترس از دست دادن دوست	سردردهای میگرنی
۲	قطع عضو	غمگین و افسرده	۵	تعارض شدید	کمردرد
۳	ضعف شنوایی	عصبانیت و سوء تفاهم	۶	ناکامی های مکرر	ضعف مزاج

سؤال ۱۹۶

دروازه بان فوتبال در چه زمانی می تواند بهترین عملکرد را از خود نشان دهد؟

پاسخ هنگامی که با عمل هوشیارانه، توجه متمرکز خود را شکل دهد و با در نظر گرفتن کوچک ترین حرکت ها و یادآوری مهارت های خود با فشار روانی مثبت مواجه شود.